

Ny gjødselbrukforskrift – hva gjelder for min drift nå?

Ny gjødselbrukforskrift trådte i kraft i 2025. Fra 1. januar 2026 gjelder nye regler for gjødslingsplanlegging, og den tidligere forskriften vil bli erstattet. Tidligere dispensasjoner vil ikke lenger gjelde, og det vil bli stilt tydeligere krav til dokumentasjon og fosforgrenser. Vi oppfordrer alle som bruker gjødsel til å gjøre seg kjent med de nye reglene for å sikre en god og lovlig drift.

[Forskrift om lagring og bruk av gjødsel mv - Lovdata](#)

Foto: Bibbi Thorbjørnsen

Gradvis mer restriktive fosforgrenser	s. 2
Innmarksbeite som spredeareal	s. 3
Krav om gjødselplan og -journal	s. 4
Overgangsregler	s. 5

Sauda kommune

Gradvis mer restriktive fosforgrenser

Det tidligere kravet til spredeareal (dekar per gjødseldyrenhet) er nå erstattet av en grense for hvor mange kilo fosfor du kan gjødsle med per dekar. I praksis må du fremdeles sørge for å ha nok spredeareal å fordele gjødsla på. Dersom du ikke har nok eget areal til å spre gjødsla på, må du levere gjødsel til andre gårdsbrukere som har ledig areal, eller til andre som tar imot gjødsel for videre håndtering, eksempelvis biogassanlegg.

I Rogaland kan en fra 2027 bruke maksimalt 3,1 kg fosfor fra husdyrgjødsel **og** mineralgjødsel per dekar per år. Det er innført maksimale grenser for fosforgjødsling som gradvis blir strengere frem mot 2033 (se Tabell 1). En oppdatert gjødslingsplan er et viktig verktøy for å tilpasse seg disse grensene.

Ved behov kan man søke Statsforvalteren om å gjødsle mer på fosforfattig jord eller bruke balansejødsling dersom avlingene krever det.

Tabell 1. Endring av tillatt mengde fosfor i gjødsla brukt på jordbruksarealer fra 2025 til 2033.

Fra år	Overflatedyrka og fulldyrka (kg P/daa/år)	Innmarksbeite (kg P/daa/år)
2025	3,5	2,0
2027	3,1	2,0
2030	3,0	2,0
≥2033	2,7	2,0

Mange foretak blir berørte av strengere fosforgrenser. Frem mot 2027 er det derfor viktig å få oversikt over hvordan spredearealet på gården vil se ut i årene med innstramminger, og hvor mye fosfor som enten må bortskaffes eller kan tilføres dine arealer.

Lurer du på om du har nok spredeareal etter de nye fosfor-grensene? Prøv Landbruksdirektoratets [fosforkalkulator](#). Husk å velge riktig region og periode før du legger inn andre opplysninger.

Tilpasninger ditt foretak kan vurdere å gjøre:

- Overgang til lavfosfat-gjødsel
- Justere dyretall
- Større arealgrunnlag (leie eller kjøpe areal, gjenoppta arealer ute av drift, utmarksbeiting)
- Balansejødsling (aktuelt for de med høye avlingsnivåer). Dette er aktuelt fra 2027 når fosforgrensene skjerpes.

Foto: Bibbi Thorbjørnsen

Innmarksbeite som spredeareal for husdyr- og mineralgjødning

Innmarksbeite må være godkjent av kommunen for spredning av henholdsvis

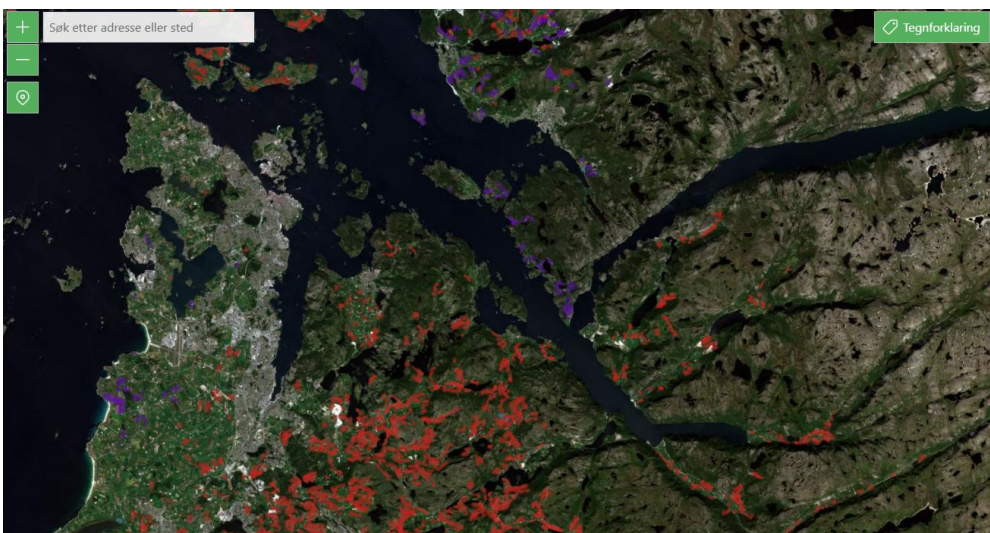
- a) husdyr- og mineralgjødning, og
- b) mineralgjødning.

Frem til utgangen av 2027 kan innmarksbeiter likevel tilføres mineralgjødning uten slik godkjenning såfremt det foreligger gjødslingsplan fra 2022 eller 2023 som dokumenterer at arealet ble tilført mineralgjødning før ikrafttredelse av denne forskriften.

[Søknaden](#) fylles ut og sendes til oss på landbrukskontoret. Det er viktig at alle informasjonsboksene i søknaden fylles ut. Opplysninger om spredningsutstyr og rekkevidde, kjøreveier og gjødslingshistorikk er viktig for vurderingen.

Det er i tillegg viktig at det legges ved kart over de aktuelle arealene med inntegnede kjøreveier med søknaden.

De godkjente områdene vil bli digitalisert i en digital kartløsning. Ønsker du å se hvilke arealer som er godkjente spredearealer, kan du gå inn på [Temakart for Rogaland – Spreieareal](#) og skrive inn adressen din. Da vil godkjente deler av innmarksbeitet være synlige som røde eller blå polygoner, avhengig av om arealet er godkjent for både husdyr- og mineralgjødning (rød) eller bare mineralgjødning (blå).

Temakart Rogaland

Spreieareal innsyn

Dette er ei kartløsning som skal gi god oversikt over kor mykje innmarksbeite som er godkjent som spreieareal for kvart landbruksseiendom.

Bakgrunnskart

[Norge i bilder \(WMTS\)](#) [Gråtone WMS](#) [Gråtone \(ny\)](#)

Innhold

- Spreieareal - Landbruksseiendom
 - Spreieareal gruppert på landbruksseiendom. Oppdateres to ganger daglig [Vis mer](#)
- Eiendomsgrense WMS
 - Matrikkelen er Norges offisielle register over fast eiendom, herunder by... [Vis mer](#)
- AR5 Innmarksbeite
 - AR5 Innmarksbeite
- AR5 Fulldyrka jord og overflatedyrka jord
 - AR5 Fulldyrka jord og overflatedyrka jord

Krav om gjødselplan og -journal

Fra 2026 skal alle som bruker gjødsel føre journal over faktisk gjødsling. Gjødseljournalen skal kunne legges frem for kontroll senest 1. november samme året som gjødslingen har blitt utført. Dersom man disponerer mindre enn 25 dekar areal og benytter mindre enn 75 kg fosfor er man fritatt fra å ha årlig gjødslingsplan. Merk at kravet om gjødseljournal gjelder for alle uansett størrelse på arealet.

Med avtagende mengder husdyrgjødsel som kan spres årlig er det viktig å vurdere kaliumgjødsling. Dette gjelder spesielt på sandjord og næringsfattig organisk jord.

Teig 1, 30 daa

05.04.2026

Storfegjødsel, 45 tonn (1,5 tonn/daa)
Nitrogen: $45\ 000\text{ kg} \times 0,5\ \% = 225\text{ kg}$
Fosfor: $45\ 000\text{ kg} \times 0,15\ \% = 68\text{ kg}$
Per daa: N = 7,5 kg, P = 2,3 kg

20.05.2026

Fullgjødsel 18-3-15, 300 kg
Nitrogen: $300\text{ kg} \times 18\ \% = 54\text{ kg}$
Fosfor: $300\text{ kg} \times 3\ \% = 9\text{ kg}$

Totalt:

Nitrogen: $225 + 54 = 279\text{ kg N} \rightarrow 9,3\text{ kg/daa}$
Fosfor: $68 + 9 = 77\text{ kg P} \rightarrow 2,6\text{ kg P/daa}$

Figur 1. Eksempel på en gjødseljournal

Foretaket skal ha en gjødslingsplan før vekstsesongen begynner. Når du regner ut gjødslingsbehovet og velger gjødseltype, skal du ta utgangspunkt i jordprøvene, forgrøden, type vekst og forventet avlingsnivå.

Fullstendig oversikt over hva som må med i gjødslingsplanen finnes i [Forskrift om lagring og bruk av gjødsel mv § 26](#).

Hvis du har en enkel driftsform, lite variasjon i arealbruken eller en ekstensiv drift som gjør at gjødslingsbehovet varierer lite mellom skiftene fra år til år, kan du ha en flerårig plan. Du trenger ikke godkjenning fra kommunen – du må selv vurdere om det er nødvendig å lage en ny plan hvert år, eller om du kan bruke den samme planen over flere år.

Ny gjødslingsplan

- Ved vesentlige endringer
- Etter jordprøvetaking
- Økning i produksjon
- Nye dyreslag
- Endringer i leiejord
- Vekstskifte
- Nydyrking
- Endra gjødsling mot maks P-gjødsling

Korrigerer eksisterende gjødslingsplan

- Mindre gjenlegg
- Mindre endringer i gjødseltyper

Gjødseljournalen skal inneholde:

- a. Hvor og når det er gjødslet
- b. Type og mengde gjødsel som er brukt
- c. Hvor mye fosfor og nitrogen som er tilført hvert areal
- d. Hvor mye total-nitrogen og total-fosfor som er påført.
- e. Mottak eller bortskaffing av gjødsel (> 75 kg P)

Overgangsregler

Hentet fra [Forskrift om lagring og bruk av gjødsel § 36](#).

Spredningstidspunkt

Frem til utgangen av 2026 er spredning av organiske gjødselvarer tillatt i perioden 1. mars til og med 1. september i Sauda kommune.

Beite godkjent som spreieareal

Tidligere godkjente innmarksbeiter skal anses godkjent som spredeareal såfremt arealet oppfyller definisjonen av innmarksbeite etter AR5.

Innmarksbeiter kan frem til utgangen av 2027 tilføres mineralgjødsel uten at arealet er godkjent såfremt det foreligger gjødslingsplan fra 2022 eller 2023 som dokumenterer at arealet ble tilført mineralgjødsel før ikrafttredelse av denne forskrift.

Fosforgrenser

Bestemmelsene om begrensninger for tilførsel av fosfor på jordbruksareal trer i kraft 1. januar 2027 (se Tabell 1). Frem til utgangen av 2026 skal mengden tilført fosfor ved bruk av fosforholdig gjødsel og annen plantenæring på fulldyrket og overflatedyrket jord, ikke overstige 3,5 kg P/daa.

Statsforvalteren kan etter søknad gi tillatelse til tilførsel av mer enn 3,5 kg P/daa/år dersom foretaket dokumenterer et reelt behov, gitt avlingens fosforopptak og fosfornivåer i jord målt gjennom jordprøver.

Gjødslingsplan og gjødseljournal

Bestemmelsene om krav til gjødslingsplan i § 26 og krav til gjødseljournal i § 27 trer i kraft 1. januar 2026.

Jordprøver

Jordprøver tatt før forskriftens ikrafttredelse skal anses som godkjent etter denne forskrift såfremt prøvestedene er kartfestet og det foreligger analyseresultat som slår fast jordart, pH, fosforinnhold målt som P-AL-verdi, og jordas innhold av organisk materiale (moldinnhold). Fra 1. januar 2030 skal det likevel foreligge jordprøver som oppfyller kravene i § 29.

Bruk av produkter med avløpslam

Bestemmelser om bruk av produkter med avløpslam trer i kraft 1. januar 2030.

En samlet oversikt over overgangsreglene fremgår av tabell 2 på side 6. Tabellen visualiserer hovedpunktene som er omtalt i teksten.

Tabell 2. Skjematisk fremstilling av overgangsreglene i forskriften om lagring og bruk av gjødsel. Vær oppmerksom på at «fosfor» i enkelte tilfeller er forkortet til «P» i tabellen. Tabellen er utarbeidet av Statsforvalteren i Rogaland, med mindre justeringer gjort i den opprinnelige grafikken for å øke brukervennligheten.

			2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
§ 15	Spredetids- punkt	Jæren	Som før		1. mars – 1. september							
		Øvrig Rogaland										
§ 17	Spredareal innmarksbeite (høsteplikt!)	Husdyrgjødsel	Tidligere godkjenninger gjelder									
		Mineralgjødsel	OK: gjødslingsplan fra 2022 og 2023		OK om godkjent av landbrukskontoret							
§ 18	Soner mot vassdrag	Fulldyrka & overfl.dyrka	Minst 2 meter									
		Beite	Minst 6 meter									
§ 20	Fosfor pr. daa	Fulldyrka og overfl.dyrka	3,5 kg →	3,1 kg →	3,0 kg →	2,7 kg						
		Balansegjødsling	Mengde tilført P = P i avling (pr. 3. år)									
		Netto godkjent innmarksbeite	2 kg									
§ 21	Mer fosfor	Potet og grønnsaker										
§ 26	Gjødslingsplan	Som før	Årlig plan (behovsjusteres) > 25 daa 5 daa potet/grønnsaker									
§ 27	Gjødslingsjournal (over 75 kg P)	Ikke krav	Krav: dato, areal, type, mengde N P pr areal og total N P									
	Rapportere opplysninger om bortskaffing av gjødsel > 75 kg P	Når Landbruksdirektoratet har klargjort systemer for rapportering. Type, mengde total-P, dato og mottaker										
§ 29	Jordprøver	Uttak	Tatt før 2025 OK (kartfesta, jordart, pH, p-AL og moldinnh.)						Maks 8 år P-krevende maks 4 år			
		Innrapportering	Når Landbruksdirektoratet har klargjort systemer for rapportering									
§ 12	Gjødsellager	Minimum 8 mnd kapasitet	Som før									

Kontakt oss

Landbrukskontoret

v/ Elin Tjordal, tlf 99290604

Elin.tjordal@sauda.kommune.no

